

Oeb (Ret, skatt.)
Polismästaren EVA P

Wallenbergs
embetsätgårdar

156
P
Polisen

POLISMÄSTAREN WALLEBERGS

EMBETSÅTGÄRDER

uti

ett i Poliskammaren anmaldt mål,

rörande

inbrott, våld mot person och försöktill våldtäkt,

begånget

ombord å ett Svenskt ångfartyg.

Passande till rese-lektyr för någon som skickas till Rom.

Bidrag till dagens Polis-Krönika.

—•••••—

P

POLISMÄSTAREN WALLENBERGS

EMBETSÅTGÄRDER

uti

ett i Poliskammaren anmaldt mål,

rörande

inbrott, våld mot person och försök till våldtäkt,

begänget

ombord å ett Svenskt ångfartyg.

Passande till rese-lectyr för någon som skickas till Rom.

Bidrag till dagens Polis-Krönika.

Pris: 25 öre Rmt.

Då den ombord å Ångfartyget Franzén i slutet af sistförflutne September månad emot en Fru Björkström utöfvade våldsamma behandling, under resa mellan Wisby och Stockholm, varit föremål för åtskilliga referater uti hufvudstadens tidningar, men nästan inga af dessa referater innehållit fullt sanningsenliga berättelser, så har man ansett sig böra meddela allmänheten en sannfärdig berättelse öfver detta hemska dåd, hvarför äfven fru B:s egenhändiga skriftliga upsatts deröfver här nedan meddelas, hvarjemte denna berättelse dessutom beledsagas af hvarjehanda af sjelfva saken och dess behandling framkallade betraktelser.

Fru B:s berättelse lyder som följer:

»Den 28:de September 1865, kl. 6 på aftonen, gick jag jemte min lilla gosse*) med Ångfartyget Franzén från Wisby. Kommen i det så kallade Gattet eller straxt utom hamnen, tog jag mitt barn i famnnen för att gå ner i vår hytt, men kunde ej komma fram för nötkratur, som voro placerade å ena sidan af däck, hvarföre jag gick åt andra sidan, som deremot var fullsatt med fastager. Öfver dessa nödgades jag fortskaffa mig och barn. Just då jag ämnade detta, kom en störtsjö, öfversköljande fördäck. Passagerarne å detta hukade sig ner och höllo i hvarandra. Jag blef rädd och bad att man skulle hjälpa

---

*) Något öfver 2 år gammal.

mig att komma ner, för mitt lilla barns skull. Styr-
 mannen var då så god och tog barnet, tills jag kom till
 nedgången af min hytt, då man räckte mig barnet. Jag
 steg nu ned och kände då jag kom till hyttörren, att
 der stod någon. Jag bad att man skulle flytta sig och
 detta efterkoms. Jag steg alltså in i hytten n:o 4, till
 hvilken jag köpt biljett, klädde af gossen ytterkläderna
 och lade honom. Jag aftog äfvenså mina ytterkläder.
 Nu kom Styrmannen in och stängde till hyttfönstret samt
 bad mig artigt vara lugn och lägga mig, hvilket »vore
 det bästa» sade han, hvarefter han lemnade hytten. Jag
 lade mig, klädd som jag var, bredvid mitt barn, hvilket
 efter någon stund visade känning af sjösjuka, hvarför
 jag, så godt sig göra lät, jemkade om honom, bredde ett
 par af mig medhafda kläder öfver hufvudgården och fram-
 för honom. När vi hade legat en stund, kom en mans-
 person och tittade in. Jag bad honom vara god och
 stänga dörren och inte störa oss. Det efterkoms; men
 en stund derefter hör jag mansröster utanför dörren,
 som skrattade och pratade. Man öppnade dörren, då
 jag skyndsamt reste mig upp samt bad att man skulle
 stänga densamma, emedan der ej fanns plats för herrar;
 men den ena gjorde sig ej brådtom, utan skulle känna
 efter i bädden; jag blef då rädd och bad honom låta bli,
 emedan der låg barn; fick honom ock att gå ut, men
 han höll dock fast uti handtaget utanför. Jag försökte
 att stänga dörren, men regeln tog ej. Ingen nyckel fanns
 att låsa med. Jag höll uti så mycket jag orkade, tog

ned en handduk af väggen, trädde den emellan en mes-
singsstång på dörren och om en klädhängare. Det hjälpte
till en obetydlig del, men man drog alltjemt i dörren
och skulle in. Då började jag att ropa på styrmannen
och begära hjälp (det var då redan betydligt skumt). Jag
hörde det nu gå i en dörr, hvadan jag bad att man för
Guds barmhertighets skull ville låsa dörren och taga ur
nyckeln, på det karlarna ej skulle kunna komma in. Per-
sonen kom också mycket riktigt och kände efter, men
sade: »det finns ingen nyckel». Jag sade då att jag för-
sökt binda till min dörr; och han yttrade: »gör det». Sedermera talade han med karlarna och det blef tyst. Jag trodde då att man fått bort dem och lade mig der-
för jemte mitt barn för att sofva. Fartyget krängde för-
färligt, så att det var ytterst svårt att kunna både gå
och stå. Åter förgick en stund och det blef *fullkom-
ligt mörkt*. Då hör jag ånyo samma röster och att de
kommo till min hytt dörr. Jag blef då mycket förskräckt,
löste ett starkt snöre af min hattask och tillband der-
med ytterligare hytt dörren, men man började med våld
bryta på dörren. Jag ropade på hjälp, men bullret på
däck, sjön och stormen m. m. förmodar jag tog öfver,
så att mina rop intet hördes. Jag företog mig då att
bedja och föreställa, men intet hjälpte. Jag tröttnade,
mitt barn började gråta och jag fruktade att det skulle
falla ned och göra sig illa. Jag blef förtviflad då jag
märkte att ingen hjälp skulle komma, och då knacknin-
garna i dörren gifvo tillkänna att allt mitt motstånd var

förgäfvess. Den gaf efter och jag utropade då: »så i Guds namn då! men rör mig intet.» Jag kunde ej i mörkret se huru många som kommo in. De togo plats på de tvänne britser som voro midt emot min, men den ena, som de kallade styrman, började sysselsätta sig med mig. Nu blef det mig omöjligt att beskrifva min ängest och mitt förtviflade motstånd; jag bad, gret och föreställde; mitt barn började skrika; jag skulle skydda och trösta barnet, samt arbeta emot karlen. Hans ord voro grofva och hans tilltag ohysade. Han tog en bränvinsflaska och bjöd mig på bränvin. Han bröt bra på svenska och sade ungefärligen såhär: »drick bränvin så blifver det bättre med dig sen». Jag öfvärjde anbudet och klagade öfverljudd, men måste hålla i flaskan. Då tog han den åter, derunder jag hörde att det bultade i väggen ifrån den nästintill belägna hytten — och då svor han: »din satan, skall du ställa till spektakel . . . .» Han kunde då för några ögonblick låta mig vara, men började på samma dåliga sätt. Mitt hufvud och mina krafter tillåta mig ej nu att berätta den gränslösa förtviflan och fruktan i hvilken jag den natten sväfvade. Jag fruktade bland annat att de andra skulle hjälpa honom, om jag velat lemna hytten, hvilket med mitt barn var omöjligt i det mörker som omgaf mig och de svära krängningar fartyget gjorde; de andra voro stilla, utom att de emellanåt voro sjösjuka; och då jag grät och bad om det ej fanns någon utaf dem som egde medlidande med min värnlösa belägenhet och ville bedja honom låta mig

vara i fred, svarade en bland dem: "intet rör han madam." De såfvo eller låtsade göra det, men höllo sig stilla. Alla ord som vexplades, alla böner och motstånd å min sida, samt svordomar m. m. af honom, vore här omöjligt att beskrifva. Min lilla gosse var i högsta grad upphettad och svettig, grät och var törstig och jag måste emellanåt ge honom vatten att dricka, trösta och lugna honom (imman af i denna lilla hytt inpackade människor var så stor att det droppade af både tak och väggar). Något innan dagningen började äfven styrmannen hålla sig stilla. Jag var fullkomligt uttröttad, och endast tanken på mitt barn och mina varma böner till Gud, som styr våra öden; uppehöll mig då det började skymta litet dager på väggen, tackade jag innerligt Gud därför, ty jag hoppades få se huru de människorna sågo ut; men innan det blef full dager lemnade de hytten, utom en ung gosse som tycktes vara 18 å 20 år. Honom frågade jag hvad de voro för folk, då han sade att de voro Holländske sjömän, som med en brigg förlit vid Gotland och skulle nu öfver till Köpenhamn; och då jag vidare frågade honom om den person, som sysselsatte sig med mig, svarade han att det var styrman. Då jag hyfsat mig så godt sig göra lät, gick jag till uppgången och begärde få talå vid styrman eller kaptén å fartyget. Då hade min gosse somnat, hvarföre jag ej kunde lemna honom. Samma begäran upprepade jag flera gånger till folket, som gick på fördäck; då kom Grosshandlar Grubb, för hvilken jag visade hytten, samt mina förstörda kläder, och omtalade, så godt som mitt upp-

rörda tillstånd tillät, förhållandet; sedan kommer kapten med flera, som taga notis om förhållandet och, som det sades, fått tre af dem att bekänna; men styrmannen hade de velat skydda; dock, på min beskrifning att han hade skägg och var en större karl, blef han öfverbevisad. Grosshandlaren Grubb och Landskamereraren Gardell kommo ner; den sistnämnde upptecknade förhållandet och beslöt att telegrafera från Södertelje till Holländska konsuln i Stockholm och polisen; visande mig dessutom mycket deltagande.

Vid fartygets ankomst infunno sig äfven såväl konsuln som polis. Jag var nedslagen och uttröttad, men beskref i korthet förhållandet. Frukten för offentligt uppträde och polisen gjorde att jag beslöt att ej göra någon affär deraf, utan fordrade till en del ersättning för mina förstörda kläder. Jag lemnade fartyget och for till mitt hem.

Dagen derpå eller lördagen kommer ett ombud från Holländska konsuln och begär att enskildt få tala med mig. Det beviljades. Han sade att de gerna ville uppgöra saken i godo, men att konsuln ej kunde göra något dervid och att styrmannen ej hade mer än 20 rdr, som han ville lemna. Han hade karlen med sig och bad att han skulle få komma in. Jag medgaf det och då de sins emellan talade Holländska, frågade jag hvarför han ej nu såväl som den olyckliga natten kunde bryta på Svenska och svära ypperligt. Emedlertid förklarade jag mig ej kunna vara nöjd och att jag insåg, att min

sak vore förfallen om jag emottog dem. De togo penningarne åter och lemnade mig. Om en stund återkom ombudet och förklarade att konsuln omöjligen kunde göra något åt saken, utan skulle han lemna penningarne, och jag finge för öfrigt hålla mig till kaptenen. Detta smärtade mig, så att jag började gråta och sade att jag i min belägenhet hade gjort en stor förlust i mina förstörda kläder m. m. och att karlen nu såg hyggligare ut, än att hafva kunnat utföra en så dålig handling, som kunde skaffa honom fästning.

Ombudet svarade härvid, att han äfven tyckte att karlen nu såg hyggligare ut, än då han var uppblåst af vädret och bränvin; och förklarade ombudet derjemte, att han haft mycket besvär för saken, till hvilket jag svarade att jag dertill var en oskyldig orsak och att jag icke var nöjd med de 20 R:drne. Ombudet yttrade då, att han kunde icke annat göra än lemna dem och lade dem på bordet, samt aflägsnade sig.

Detta är min sanningsenliga berättelse så sannt mig Gud hjälpe».

Så lyder det stackars fruntimrets egen skriftliga och oss meddelade berättelse öfver den i så många afseenden ohyggliga tilldragelsen. Att den stackars fru B., som har ett mildt och saktmodigt lynne, klen kroppskonstitution, nedtryckt af sorger och förut sjuklig samt nu var till yttersta grad uppskakad af denna tilldragelse, icke, vid ankomsten till staden, kunde, såsom då omgifven af Ångbåtsbefälhafvaren, Holländska konsuln och

polisen, afgifva några bestämda svar på alla de till henne framställda förslag, angående sakens nedläggande och förlikning, torde hvar och en med ett sansadt och rättvist omdöme finna helt naturligt, så mycket mer som hon dessutom fruktade att komma i närmare beröring med kongl. poliskammaren, som beklagligtvis lyckats förvärfva sig ett stadgadt renommé derom, att vanligtvis med temligen omild hand bemöta de flesta af dem som med samma myndighet få något att skaffa. Hon hastade därför att, så fort som möjligt, komma till sitt hem. Blyg och försagd tvekade hon under loppet af ett par dagar att ens för sin närmaste omgivning omnämna den behandling hvarför hon varit utsatt. Först efter denna tids förlopp fingo de omgifvande småningom underrättelse om våldet.

Redan vid återkomsten hem bemärkte hon förändring med hennes lilla barns helsotillstånd. Snart insjuknade detta så allvarligt, att läkare måste besökas; men redan den 5 Oktober afled barnet till följe af, enligt modrens förmodan, den misshandling och vanvård detsamma ifrågavarande natt måst underkastas.

Dagen efter barnets död instälde sig hos Polismästaren Wallenberg ett Ombud från fru B., anmälande dödsfallet och som tillika närmare omtalade det våld och den missandel fru B. varit underkastad. Detta föranledde äfven att polisen förordnade medicolegal besigtning å barnets döda kropp, för utredande af dödsorsaken, äfvensom fru Bs inkallande till polisförhör. Fru B. som vid detta förhör infann sig, åtföljd af sitt förut begagnade ombud, berättade då inför

Polismästaren alla de närmare omständigheterna. Sedan Obduktionsprotokollet till polisen inkommit, innehållande att liköppningen ej gaf anledning antaga att barnet varit föremål för yttre våld eller misshandel, utan att det afidit till följd af blodträngning till hjernan och isynnerhet till lungorna, blef fru B. ytterligare kallad till polisförhör.

Fredagen den 13 Oktober. Hon var då så sjuk och medtagen af sorg öfver barnets död, att hon icke kunde inställa sig, utan hade hon till annan person utfärdadt fullmakt att i saken föra talan. Härvid inträffade den märkliga omständigheten, att då Ombudet i behörig tid å hennes vägnar inställde sig i polisen och ingick i det af allmänheten så kallade inquisitionsrummet, blef det efter en kort stunds förlopp derifrån utvisadt, ehuru flera andra för polisen främmande personer, efter hvad man tror sig veta, just en del af svarande parterna i målet, bemärktes under tiden der få innevara och ehuru ombudet tillkännagaf ändamålet med sin närvaro. Ombudet hade således ingenting annat att göra än att uppehålla sig i förstugan, under afvaktan derpå att målet skulle påropas. Efter att sålunda i förstugan hafva uppehållit sig ifrån kl. 1 till kl. half 4 e. m. erhöll slutligen Ombudet under rättelse derom, att målet redan var handlagdt. Det har af ålder varit öfligt att då ett mål i poliskammaren handlägges och någondera af parterna icke bemärkes vara tillstädes, den frånvarande parten af någon polisens betjening högt uppropas såväl i förstugan som andra ställen, hvilka äro upplåtna för väntande parter. Sådant skedde likväl

icke nu. Ombudet fann sig derföre föranlåten att hos Polismästaren begära enskildt företräde, anmälande förhållandet.

Polismästaren yttrade dervid att fru B., till följe af dessa omständigheter skulle blifva inkallad till påföljande dag, då, för att icke sára fru B:s blygsamhet, ingen behöfde vara närvarande mera än polismästaren och protokollsnotarien. Dock erhöll Ombudet, på sin derom framställda begäran, medgifvande att då vara fru B. följaktig. Då dagen derpå fru B. inställde sig och i polismästarens så kallade tjensterum afvaktade denne sistnämndes ankomst, uppehöll sig hennes anmodade biträde uti cessions-salen. Polismästaren hade vid sin ankomst till fru B. yttrat sig förmoda, att hon helst önskade att ingen främmande person vid förhöret skulle vara närvarande; och då detta af fru B. bejakades, tog sig polismästaren deraf anledning att sjelf tillsäga hennes biträde att fru B. icke önskade att någon främmande vore vid förhöret tillstådes. Till följd af denna försåtliga frågas framställande som ock af dess tillämpning, måste den sjukliga och inför polisen ovana qvinnan lemnas utan allt, kanhända ganska behöfligt, biträde och råd.

Efter hvad i åtskilliga tidningar öfver detta förhör gifna referater gifva vid handen, skulle man kunna tro, att icke något våld blifvit mot fru B. utöfvadt och att ännu mindre några försök till våldtäkt blifvit gjorda. Fru B. uppgifver likväl på det bestämdaste, att hon äfven denna dag inför Polismästaren sagt, att mot henne

dylikt våld försökts, och hennes här ofvan intagna skriftliga berättelse bekräftar äfven denna uppgift; och hvad bör man kunna förmoda rörande trovärdigheten i öfrigt, angående dessa referater, då de icke i allo visa sig sannfärdiga. Det tyckes dessutom, att då angivelse om våldet af fru B. blifvit gjordt, det varit polismästarens ovilkorliga pligt att för beifran handlägga detsamma och icke, såsom nu synes vara händelsen, först afvakta en än ytterligare angivelse. Den förespegling fru B. vid sedanste förhöret lär hafva erhållit, att af Holländska konsuln kunna bekomma omkring 50 R:dr, tyckes icke på något sätt hedra den embetsman, som sålunda behandlar en sådan vigtig sak.

Den af fru Gräsén, som låg vägg om vägg med fru B., inför polisen afgifna berättelse besannar dessutom nästan till alla delar fru B:s uppgifter. Denna berättelse är äfven så på saken upplysande, att den väl här nedan bör intagas och är så lydande: »Fru G. hade vid afresan gått tidigt ned i sin hytt och i skymningen förmärkt att en person tittade in i hennes hytt, men fäste dervid ingen synnerlig uppmärksamhet. Hon blef sjelf snart illamående af sjögången, men förnam dock från grannens hytt en röst, som ropade: »Kom inte hit, det här är inte för karlar, det är blott för fruntimmer.» Derefter tyckte hon liksom att några störtade in i den angränsande hytten, hvarpå följde utropet: »Kan ni inte vara barmhertiga, lät mig vara i fred med mitt barn.» Stormen fortfor alltjemt, så att fru G., som kände sig allt mera sjuk, in-

